

Oponentský posudek
na bakalářskou práci Lucie Simonové
"Eliza Orzeszkowa a pozitivistický
obraz Žida v polské literatuře koncem
19. století"

Posluchačka si zvolila téma, které v české polonistice nepatří právě k nejpracovanějším, za to ale týkají se ho četné studie polské. Právě z nich pisatelka hojně čerpá a závažné pasáže cituje ve vlastním překladu. Kromě sekundární literatury vychází také z vlastních čtenářských zážitků a pokouší se na nich vystavět výklad o literárním zobrazení Žida v období tzv. pozitivismu. Škoda jen, že si více nepromyslela kompozici celé práce a že v bibliografii nerozlišuje prameny a sekundární literaturu.

Na Simonové pojednání lze ocenit poctivé prostudování zejména polských odborných prací a také pokus řídit se při interpretaci Orzeszkové tvorby nejen čistě literárním hlediskem, nýbrž i hledisky historiografickými a sociokulturními. Na druhé straně ji však tato snaha poněkud odvádí od vlastního předmětu zkoumání. Pisatelka totiž místo důkladnější analýzy pozitivistické beletrie neustále odbočuje k dějinám židovské problematiky v Polsku anebo klade umělecké postupy prostě vedle historických a sociokulturních fakt, jako kdyby jedno jednoduše vyplývalo z druhého a jako kdyby se román dal číst pouze ve smyslu "dokumentu" doby. Simonová totiž vychází z naivní představy, že realismus zobrazuje skutečnost "takovou, jaká je" (sic!) a uvažuje o příběhu nebo postavách jako o reálně existujících lidech. Vůbec si nevšimá toho, že nějaký vypravěč - popřípadě několik vyprávějících subjektů - rozvíjí narativ a že tak činí určitým stylem, z jistého zorného úhlu apod. Takovému přístupu se ovšem nelze divit, když si Simonová neujasnila základní literárněvědné pojmy a nahrazuje je prapodivnými pseudopojmenováními typu "hrátky se slovy" (s. 14), "děj příběhu" (s. 19) aj. Formulační úroveň celé práce je vůbec diskutabilní - viz např. klišé "zaostalé myšlení" - "pokrokové názory" (s. 11 a další) anebo chybné vazby, např. "polemika nad stereotypním chováním", "snažila se zaútočit na mentalitu polské společnosti".

ti" (s.47). Pisatelka také problematicky pracuje s citacemi. Často není jasné, zda např. cituje z německé práce Reinerja Berusteina, nebo spíše z polské práce, která se na německou publikaci odvolává (viz s. 25-27) nebo zda chápe výpovědi Aliny Cały jako jednoznačně správné či jako diskutabilní (viz s. 51 aj.). Šimonová se pak při takovéto nejasnosti vlastního názoru dopouští i věcných omylů - viz kritika Židů u Prusa. Je vidět, že si jeho román Loutka důkladně nepřečetla a nepostřehla v něm střetnutí mnoha "hlasů" (s. 50). Celá práce vůbec působí dojmem nesamostatnosti a převážně pouhého reprodukování cizích pohledů.

Přes tyto závažné nedostatky oceňuji pisatelčinu snahu sebrat a utřídit výchozí materiál a připojit k němu alespoň "převyprávění obsahu" několika literárních děl. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou *d o b ř e*.

Pardubice, 21.7.2010

Doc. PhDr. Petr Poslední, CSc.